

Handskrift 135. Professor Marja Taussi Sjöbergs arkiv (1943-)

Marja Taussi Sjöberg, professor i historia, har under våren 2008 donerat delar av sitt samlade forskningsunderlag till Forskningsarkivet. Taussi Sjöberg har i sin forskning studerat det svenska fängelseväsendet under senare halvan av 1800-talet vilket resulterat i avhandlingen "Brott och straff i Västernorrland 1861-1890" samt boken "Dufvans fångar - Brottet, straffet och människan i 1800-talets Sverige". Det är underlaget till dessa två studier som nu har överlämnats till Forskningsarkivet.

I sin avhandling har Marja Taussi Sjöberg undersökt övergången från ett agrart samhälle till ett urbant och industriellt sådant och dess inverkan på medborgarnas kriminalitet. Det sena 1800-talet var för många människor en tid av omvälvning. Landsbygdens välkända miljöer byttes mot stadens anonyma och stressiga tillvaro. Norra Norrland upplevde under denna tid en kraftig expansion av sågverksindustrin och med det följde även en mycket snabb befolkningstillväxt, vilken inte minst Sundsvall med omnejd fick erfaras. Hur klarade människorna omställningen och hur hanterade samhället de konsekvenser som följde med i bakvattnet av denna omdaning?

Det huvudsakliga underlaget till avhandlingen består av uppgifter hämtade ur fångrullor om samtliga inskrivna fångar i Härnösands länsfängelse samt kronohäktet i Sundsvall under åren 1861-1890. Dessa excerpter, bestående av blanketter på varje intagen person, finns nu tillhanda på Forskningsarkivet. Antalet blanketter uppgår till drygt 20 000 och i dem finns närmare 13 000 enskilda individer representerade. En del av dem har flera blanketter på grund av återkommande fängelsebesök. Blanketterna, som har formen av dataunderlag med koder och klartext, är sorterade i alfabetisk ordning efter fångens efternamn vilket gör materialet lätt att söka i för den som är ute efter en särskild person. Den kodade delen av materialet finns också överförd till digital form och innehåller uppgifter om fängelse, år, fångnummer, födelseort, vistelseort, fångens yrke, brott, etcetera. Kodförteckningar finns bilagda till materialet.

Boken "Dufvans fångar" utgår även från ovan nämnda fångrullor men underlaget har kompletterats med uppgifter ur andra historiska källor, såsom kyrko- och domböcker. Taussi Sjöberg har här följt en tredjedel av de fångar som intogs på länsfängelset kallat "Dufvan" i Härnösand under åren 1861-1865, totalt 226 stycken, från födseln fram till 50 års ålder. Gemensamt hade de att de samtliga var under 25 år, födda under 1840-talets början i Sverige och att det var deras första fängelsevistelse. Av de 226 fångarna var 42 kvinnor och 184 män. Bland det material som skänkts till Forskningsarkivet finns sammanställningar runt varje enskild fånge. Där finns bland annat uppgifter om familjebakgrund, uppväxtvillkor, första brottet, straffet samt livet efter fängelsevistelsen.

Den stora mängden material möjliggör fortsatt forskning på området med nya infallsvinklar. Med arkivet följer också arkivförteckningar över den svenska fångvårdens arkiv insamlade under arbetets gång.

Umeå 2008-08-18
Forskningsarkivet

Karin Holmgren
Arkivarie

Förteckning

Publikationer och dess underlag

<i>Brott och straff i Västernorrland 1861-1890</i> Avhandling.	1981	135:1
<i>Fångrullor 1861-1890, Västernorrlands län</i> Underlaget till avhandlingen i form av utdrag ur fångrullor från Härnösands länsfängelse och Sundsvalls kronohäkte åren 1861-1890. Totalt finns 12775 individer representerade i materialet. Varje fånge har fått ett eget identifikationsnummer och uppgifter ur fångrullorna har överförts på blanketter. Blanketterna innehåller uppgifter om fångens namn, födelseort, yrke, ankomst- och avgångsdatum till och från fängelset, det begångna brottets art samt det straff som utdömts. Blanketterna är sorterade efter ID-nummer samt i bokstavsordning efter fångens efternamn.		135:2-135:39
<i>Kodade fångrullor</i> Uppgifterna hämtade ur rullorna har kodats, omvandlats till digitalform och förts in i en databas. Denna volym innehåller en cd-skiva med det registrerade datamaterialet i en textfil samt en utskrift av samma material.		135:40
<i>Dufvans fångar - Brottet, straffet och människan i 1800-talets Sverige</i> Bokutgåva med samma titel	1986	135:41
<i>Fångkohorter</i> Underlaget till ovanstående bok består av personakter över 226 personer som var intagna på Härnösands länsfängelse under åren 1861-1865. Uppgifter har hämtats ur fångrullor, kyrko- och domböcker och förts över på blanketter. I de fall det varit möjligt har varje individ följts genom källorna från födelsen fram till 50 års ålder. De som dött innan 50 års ålder, de som utvandrat, de som i kyrkoböckerna skrivits som "Obefintlig" och de fångar vars fortsatta liv inte gått att spåra, har skiljts ut och bildat egna kohorter. Akterna är uppdelade mellan kvinnor och män och är med några undantag sorterade i bokstavsordning.		
Män från 0-50 års ålder		135:42-43
Män döda före 50 års ålder		135:44
Män, emigranter		135:45
Män, obefintliga		135:45
Män, ej spårade		135:46
Kvinnor från 0-50 års ålder		135:47
Kvinnor döda före 50 års ålder		135:47
Kvinnor, obefintliga		135:48

Kvinnor, ej spårade	135:48
<i>Koncept</i>	
Koncept rörande kvinnors brott	135:48
<i>Kodlistor</i>	
Instruktion för ifyllning av blanketterna, kodlistor m.m.	135:49
<i>Arkivförteckningar över den svenska fångvårdens arkiv</i>	135:50
Insamlade under arbetet med avhandlingen "Brott och Straff i Västernorrland 1861-1890".	